

Politik Bilim

KOBİ'ler için ne yapılabilirdi...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

KOBİ'ler konusunda Türkiye'de sayısız rapor hazırlandı; hazırlanmakta olan yeni raporlar da var. Geçmişte kalan KOBİ raporlarından kanımca en iyilerinden bir tanesi Yavuz Bayülken'in hazırlayıp MMO'nun 2005'teki Sanayi Kongresi'nde sunduğu **“Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri”** başlıklı rapordur. O raporun girişindeki cümle çarpıcıydı: *“...her an her yerde abartılarak, Türkiye'nin kalkınma reçeteleri veya sanayi mucizeleri olarak sunulan KOBİ'leri nesnel bir yaklaşımla inceleyip, gerçekleri ortaya koymak gerekir.”*

Bilim, teknoloji ve inovasyon strateji ve politikalarında KOBİ'lere abartılı roller biçmek sâdece Türkiye'ye özgü bir durum değil. AB ülkelerinde olsun, başka gelişmiş ekonomilerde olsun, bu tür strateji ya da politikalarda, KOBİ'lerin önemli bir yer tuttuğu doğrudur. Buna bakılıp, bizde de, yıldır bu politikaların konuşulduğu toplantılarda KOBİ'lerle oturulup KOBİ'lerle kalkıldı ve sanayi stratejisi olmayan ülkede, KOBİ niteliğindeki sanayi işletmeleri için stratejiler hazırlandı! Ama ne hikmetse, o ülkelerin gelişkin bir sanayi yapısına ve uluslararası arenada cirit atan, teknolojiye egemen, büyük ölçekli pek çok firmaya sahip oldukları; KOBİ meselesini de, o büyük firmaların başını çektiği bir iktisadî sistem içinde ele aldıkları hep görmezden gelindi. ‘Şimdi dünyada KOBİ modası var; biz de modaya uyalım’ dan öteye geçilemedi. Bütün derdimiz ‘modaya uymak’! ‘İnovasyon’u da, çoğu zaman, dünyada ‘şimdi moda bu’ anlayışıyla ele almadık mı?

KOBİ'lerle uğraşmak Türkiye için gereksiz mi? Söylediklerim asla böyle anlaşılmalı. Türkiye'de de gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, hattâ onlardan çok daha fazla, KOBİ'ler için yapılması gerekenler var. Ama bu mesele, genel olarak Türkiye'nin sanayiini geliştirme ve büyük ölçekli firmalarına dünya pazarlarında rekabet üstünlüğü kazandırma; bunun için de onların teknoloji yeteneklerini geliştirme sorunundan bağımsız olarak ele alınamaz. Kapitalizmin dünya sisteminde ve bu sistemin önde koşan ülkelerinde belirleyici olan, sanayilerinin yapıları ve asıl teknolojideki üstünlükleridir; bu üstünlüklerini de büyük ölçekli firmaları belirler. ARGE büyük ölçüde büyük ölçekli firmalarca yapılır. Hiçbir ülke sâdece KOBİ'lerine dayanarak, dünya pazarlarında varlık gösteremez. Türkiye bu sistemi kabûllenmiş bir ülke olarak oyunu kurallarına göre oynamak durumundadır.

“Biz KOBİ'ler için Türkiye'de bir cennet yaratırız; onlar da kendi sektörlerinde, gelişmiş ülkelerin büyük firmalarına iş yaparlar; onların tedarik zincirlerinde yer alırlar; böylece ülkede istihdam da yaratırız; ihracatımızı da artırırız” diye düşünülemez. Ne pahasına yaratılacağını bilemediğim o cennetteki KOBİ'ler dünyanın başka köşelerinde yaratılmış, örneğin ucuz emek cennetlerindeki KOBİ'ler karşısında her an topun ağzında olacaklardır. İş yaptıkları gelişmiş ülkelerin büyük firmaları, bugün olduğu gibi, kapitalizmin hiç de eksik olmayan kriz dönemlerinde, kendi ülkelerindeki KOBİ'ler lehine, önce başka ülkelerin KOBİ'lerini tedarik zincirlerinden çıkartacaklardır.

Onun içindir ki, kapitalist sistemin verili koşullarında, bir ülkenin sâdece KOBİ'lerine dayanarak toplumsal gelişme mucizesi yaratması mümkün değildir. Ufkumuzda elbette KOBİ'lere de ihracat yeteneği kazandırmak; uluslararası tedarik zincirlerinde yer almalarını kolaylaştırıcı düzenlemeler yapmak olacaktır; ama aynı zamanda, KOBİ'ler açısından, ülke içinden de ciddî ölçeklerde talep yaratabilmenin önlemleri de alınabilmelidir. Böylesi bir talep de ancak ülke içinde kurulu büyük ölçekli firmalar kanalıyla; bu firmaların girdilerini ülke içinden karşılamalarını sağlayacak sanayi politikalarıyla yaratılabilir. Sözün kısası KOBİ'lerin

bugünü ve geleceği ancak ulusal ölçekte uygulanacak sanayi strateji ve politikalarıyla ve bu bağlamdaki sektörel önceliklere göre yürürlüğe konacak sektörler düzeyindeki ulusal programlarla güvence altına alınabilir. Türkiye’de KOBİ’ler için önce bu yapılabilirdi; bugüne kadar yapılmadı. Söylenecek birkaç sözüm daha var...

CBT. 16 Ocak 2009